

GAZETA KRAKOWSKA

N^{ro}. 61.

W NIEDZIELĘ DNIA 31. LIPCA 1903.

Z Wiednia d. 23. Lipca.

Między J. C. K. Apostolską Mcią i W. Xięciem Jmc Ferdynandem jako dziedzicem wziętych w wynadgrudzeniu za W. Xięstwem Toskańskie w Rzeszy krajów, została zawarta przyjacielska umowa, na wydawanie sobie nawzajem zbiegów wojskowych, która przez gazetę dworską ogłoszona została.

Z Tarnowa d. 30. Lipca.

Na dniu 22 i 23 tego miesiąca w kościele katedralnym odbyły się wigilie i nabożeństwo pogrzebowe z kazaniem stosownem do tego smutnego obrządku za duszę JO. z Hrabów Hadyków Xżny Anny Maryi Lubomirskiej, która na dniu 20 po trzydniowej chorobie z powszechną publiczności żalnością z tym się światem rozstała. Była to Córka Sławego wojsk Austriackich Feldmarszałka, a niegdyś Gubernatora Galicyi Hrabiego Andrzeja Hadyka i Anny Xniczki Lichnoski, a żoną Jerzego Lubomirskiego; Matką Franciszki Lucyi Hrabiny Tyszkiewiczowej.

Z Petersburga d. 1. Lipca.

Na d. 28 Czerwca był Najjaśniejszy Imperator w Kronsztadzie dla obejrzenia 2ch z Anglii przybytych okrętów, które popłyną pod kapitanami Kruzenstern i Listańskim na zwiedzenie świata, których trudnią się teraz

wyładowaniem. J. J. M. pomimo burzliwego powietrza udał się na 6 wojennych okrętów, które w tym porcie stoją, a wieczorem powrócił do Kamiennego Ostrowa.

Deputowany miasta Hamburga, syndyk Doorman, miał na dniu 26 Czerwca u Imperatorstwa JJ. audyencyą, i otrzymał najwyraźniejsze zapewnienie względem neutralności miasta Hamburga w teraźniejszej wojnie.

Imperatorowa Matka założyła znowu jedno dobroczynne ustanowienie, to jest dom, w którym każdemu kto zechce, będzie pod okiem medyka darmo szczerpiona krowia ospa.

Dziś mieszkańcy tej stolicy pierwszy raz widzieli podróż powietrzną. Pan Garnierin odprawił szczęśliwie swoją 33cią podróż w przytomności rodziny Imperatorskiej i niezmiernego tłumu ludzi. N. Imperator i N. Imperatorowa przybywszy zaraz po 6tej do ogrodu Igo korpusu kadetów, wyznaczono na to widowisko, oglądali najprzód przygotowany już balon. Pan Garnierin podał potem Imperatorowi mały balon napełniony powietrzem palnym, który Monarcha własną puścił ręką. N. Imperatorowa i W. X. Konstantyn, wypuścili także małe balony, mające wskazać bieg wielkiego. Pogoda i zachód słońca, po-

służyły do piękności widowiska. O wpół do osmey, podróżni wsiedli do gondoty i rozpoczęli podróż. O osmey P. Garnerin spuścił się na ziemię niedaleko za Peterzburgiem.

Z Neapolu d. 28. Czerwca.

Nowy pełnomocnik W. Brytanii P. Elliot był ostatniego piątku d. 24 t. m. przedstawiony J. K. M. i oddał zaufalne listy.

Jenerał francuzki, Gouvion St. Cyr, przybył tu w tych dniach. Rozmawiał już z naszym ministerym względem woysk pod jego zostających rozkazami, które część tego królestwa zajmują. Przed naszym portem stoi kilka angielskich wojennych okrętów, a jeden z nich zawinął nawet do naszego portu.

Z Hanoweru d. 15. Lipca.

Onegdaj powrócił tu jenerał Mortier. Oddział husarów wyszedł na przeciw niego, a inny czekał go przy bramie. Ulice od bramy aż do jego pałacu były żołnierzami obstawione, a przed samem pałacem czekała na niego ianczarska muzyka. Komendant miasta jenerał Schiner chciał go w bramie powitać i wystrzałem z armat przyjąć; ale dla późnego wnoocy jego przybycia wszystkie te przygotowania nie mogły być użytymi, i z oddziałem tylko husarów wiechał do miasta.

Jenerałowie Dulauloy i Nansouty, iako też kommissarz rządowy Michaux już tu także powrócili.

Przeszłej nocy jenerał adiutant Rapp pojechał stąd do Francyi.

W Lauenburgskim stoi pod jenerałem Drouet 1500 francuzkiego woyska. Założone tam dla hanowerskiego woyska magazyny będą dla francuzkiego użyte.

Radca stanu Dessoles przybył tu z Hol-

landyi i stanął w domu woyskowego radcy Kielmansegg.

Żołnierze kilku rozpuszczonych regimentow gwardyi hanowerskiej już w nasze okolice przybyli. Wszystkie regimenta są na cały rok na urlop rozpuszczone, tak, iż są każdego czasu obowiązane stawić się do służby. Oficerowie dostają pół żołdu, a podofficerowie i żołnierze używaną w Hanowerze pensyą. Wszystkie regimenta już są rozbroione.

Z Berlina d. 16. Lipca.

Wczoraj przybył tu goniec z Petersburga, który, iak mówią, oddał własnoręczny list Imperatora Królowi.

Mamy wiadomość, że rossiyska flotta z 8 wojennych okrętów złożona, pokazała się na bałtyckim morzu.

Francuzki poseł wyprawił gońca do Paryża.

Xżę Sax - Weimarski przejechał tedy do Petersburga.

Z Kopenhagi d. 16. Lipca.

Słychać, iż naszemu rządowi doniesiono, że Król Angielski postanowił, w przypadku jeżeliby handel angielski był na bałtyckim morzu od korsarzy francuzkich napałowany, wysłać kilka wojennych okrętów na Sund, dla zastonienia kupieckich angielskich okrętów.

Podług dokładniejszych doniesień widziane na bałtyckim morzu rossiyskie okręty, są kadeckie okręty, które wyszły na morze dla ćwiczeń morskich.

Znaczny jeden tuteyszy kupiecki dom stara się nadaremnie od niejakiego czasu o okręt do przewiezienia do Amsterdamu i Antwerpji neutralnego ładunku, nikt się podjąć nie chce.

Kupiec z Chrystiania Paoli, który z jednym mieszkańcem londyńskim fałszował duńskie bilety bankowe i tych za 900 do 1000 talarow już wydali, został przez najwyższy

sąd na ucięcie prawey ręki i wynadgodzenie szkody ukrzywdzonym skazany; lecz Krol złągodził ten wyrok na wieczne więzienie.

Woyska nasze zbliżają się co raz bardziej ku Elbie. Po przybyciu tu angielskiego posta P. Liflon, wysłano natychmiast gońca do następcy tronu do Louisenlundu.

Tutejszy kunsztmistrz Rieffelson, które mu mechanika wiele wynalazków winna, otrzymał na nowo wynaleziony instrument muzyczny Melodyka, który bardzo dobrze przyjęty został, na 20 lat przywilej wyłączny.

Z Hamburga d. 19. Lipca.

Wczoraj zrana profesor Robertson przedsięwziął mimo spodziewania publiczności swoją powietrzną podróż, której od 4 tygodni dla ustawicznych deszczów i uliw nie mógł uskuteczyć. Około 9 godziny wznosił się z swoim przyjaciąłem tak szypko w górę, iż balon nie wydawał się wkrótce iak tylko iak makutka w obłokach. Ten znaczek widziano z półtorej godziny nad miastem, potem zniknął i zdawał się brać kierunek ku pruskim państwom lub Meklemburgowi. Dziś w wieczor powrócili nasi wędrownicy bez żadnego szwanku i balon w całości z sobą przywieźli. Balon bawił się nieiaki czas w okolicach Hamburga, ponieważ wiatru nie było; unosił ich w 5 godzinach 12 mil niemieckich, i spuścił się w Luneburgskim we wsi Wichtenbek.

Z Worms d. 9. Lipca.

Pomimo tego, że miasto nasze nie może się porównywać, tak co do handlu, iak co i do ludności do większej części tych miast, które pierwszy konsul swoją przytomnością raczy zaszczyścić, jednakowoż mieszkańcy tego miasta, których liczba 5000 dusz nie przenosi, spodziewają się, że naczelnik Rzepltey będzie kontent z przyjęcia, które dla niego jest przygotowane w czasie przejazdu przez nasze miasto. Jak tylko z pewnością dowiedziano

się, że pierwszy konsul zwiedzi osobiście większą część przyłączonych departamentów. Prezydent i pierwsi miasta obywatele przedsięwzięli natychmiast wystawić przepyszną gwardyą narodową; w tym celu uformowali kompanią jazdy mieyskiej około z 50 ludzi złożoną, której ubior jest następujący: zwierzchnia suknia niebieska, kołnierz i podszewka karmazynowa, kamizelka i spodnie białe, i guziki białe; drugą kompanią husarów z 30 około ludzi złożoną, z ubiorem stosownym, i dwie jeszcze kompanie piechoty, z których jedna granadyerów, druga strzelców, a każda z nich z 50 ludzi złożona. Spodziewamy się także, że wystawiona będzie kompania z młodzieży od 12 do 15 lat, której chorągiew mieścić będzie ten napis: *Nadzieia Oyczyzny*. Słowem, niczego nie będziemy oszczędzać dla okazania bohaterowi Francyi iak dalece przytomność jego w Mieście Worms jest miłą i drogą dla jego mieszkańców.

Z Ratysbony d. 10. Lipca.

Nowy Xiążę Salzburski zaczena swoje panowanie od dobroci i sprawiedliwości; nie przyymie on pierwey tytułu elektorskiego poki nie będzie pierwey do seymu wprowadzony. Kapituła tamtejsza jeszcze nie jest zniesiona. Dwoch Włochów tam tylko zostaje na urzędach hrabia Manfredini i Xżę Rospigliosi.

Ostatni dekret Cesarski jeszcze nie był na seymie czytany, ponieważ Xiążęce kolegium nie chce żadnych przedsiębrać naradzeń poki nie będzie konstytucyynie zebrane, wraz z 4 nowemi elektorami; zatem aż do tego czasu rzecz zawieszona.

Z Paryża d. 11. Lipca.

Pierwszy konsul opuścił d. 6 t. m. Dunkierkę, udając się do Lill przez Bergues, Cassel, Bailleuil i Armentiers. Wszystkie te mieysca były kwiatami i tryumfalnemi bramami ozdobione. Na całej drodze nie widadź było domu, żeby nie był napisami, kwiatami i girlandami okryty. Gdy pierwszy konsul d. 6 o godzinie w pół do piątej wieźdzał

do Lill, otoczony był swą gwardyą, jenerałem van Damme i honorową strażą. Prezydent, przy którym znajdowały się deputacye od municypalności z Douay, Walencienny i Kambre, oddał mu klucze miasta, mówiąc: "Mieszkańcy miasta Lill oddają Ci z ukontentowaniem te klucze, które potrafili uchować przed usiłowaniami liczney armii., Niezmierną moc ludzi prowadziła pierwszego konsula aż do jego mieszkania, a w wieczór było miasto oświecone. Nazajutrz dawał audyencye, pod czas których miano do niego i do jego małżonki wiele przemow. Prefekt tamtejszy wyraził między innem w przemowie swoiey, "że jest godną bydź żoną największego Męża w świecie., Bonaparte odprawił potem rewije nad załogą, odwiedził cytadelę, a w wieczór znajdował się na teatrze, gdzie z największemi okrzykami był przyjęty. D. 8 oglądał różne zakłady w Lillu, iako i giełdę, na której wszystkie płody przemysłu wystawione były. W wieczor dali dla niego kupcy ucztę. Municypalność lilska kazała na jego przybycie wybić medal, który z jedney strony wyraża jego oblicze, z drugiey mieści napis: "Miłość, Wierność, Wdzięczność. D. 9 wyjechał pierwszy konsul w dalszą podróż z Lillu do Ostendy przez Iperu i Nieuport.

Pierwszy konsul gdy odwiedzał Kale, wyznaczył pół mill. fr. na rozszerzenie i poprawienie tamtejszego portu, i rzekł do jenerała Duroka: "Donieś armii przy parolu o moim ukontentowaniu, iakie uczutem przy odwiedzeniu okręgu Kale.,"

Dwaj korsarze z Boulogne, których uzbrowienie 30,000 fr. kosztowało, zdobyli 7 angielskich okrętów, które około pół mill. wartaią.

Na przepysznym powozie, który miało Bruxella przeznaczyło na wiazd pierwszego

konsula, znajduie się kozieł z wyłacaną galeryą w kłosy robioną, na którego obu końcach jest umieszczona sława z trąbką. Na iednych drzwiach powozu znajduie się Mars, a na drugich pokoy wymalowany.

Wspaniały plac Peyron w Montpellier, ma nadal nosić nazwisko plaću W. Bonapartego i statua tego bohatera bydź przyozdobioną.

Do St. Ander przybył okręt Marya z Lima z ładunkiem dwoch millionow piastrow wartaiącym.

Lucyan Bonaparte wyjechał do Akwisgranu i okolic Renu, w celu urzãdzenia senatory.

W Departamencie Calvados aresztowano 6 Anglikow iako szpiegow.

Dwaj francuzcy korsarze przyprowadzili do Kale 43 ieńców, których na 8 okrętach angielskich do naszych portow przyprowadzonych zabrali.

Okręt Nadzieia, który z St. Domingo do Dunkierki płynął miał to szczęście przez zabraknienie mu żywności zawinąć po 94 dniowej żegludze do Ribadeo w Hiszpanii, gdzie dowiedział się o wybuchey wojnie i tam swój ładunek w cukrze, kawie &c. na pół mill. wynoszący zostawił.

Wiele cieślów posełaią kosztem rzãdu dla budowania płaskich statków na Sekwanę.

Cały nakład korespondencyi Ludwika XVI. z przypisami Panny Heleny Maryą Williams został od policyi zabrany.

Czynią już przygotowania do oświecenia pałacu i ogrodu Tuilleri iak naywspanialey w dniu 14 Lipca.

W departamentach, gdzie dawniey waa-deyska woyna prowadzona była, oddali mieszkańcy dotąd rządowi z namowy xięży z ambon kilka set broni, która ieszcze ukryta była.

Departament l'Herault uchwalił 600,000

fr. na wybudowanie fregaty o 40 armatach. W piśmie z tego powodu do rządu podanym, wyrażają: "Zapomnieliż Anglicy, że niegdyś jeden Xżę Normandyi był ich zdobywcą; potrafił ten bydz na przesmyku Kale lub kanale wstrzymany, który przebył Alpy?,"

Radca stanu Regnaud de St. Jean d'Angely pojechał z szczególnymi zleceniami do departamentow zachodnich.

Tuteysi rzeźnicy złożyli 10,000 fr. na wybudowanie armatniej szalupy. Miasto Lunewill wystawia swoim kosztem płaski statek, a miasto Marsyliia liniowy okręt o 74 armatach.

Słychać, że kapitan zabraney przez nas angieli: frega: Minerwa, zabił z pistoletu maytka, któremu styrtey fregaty powierzył. Z resztą ta fregata była nam przed 8 laty na śródziemnym morzu przez 2 angielskie fregaty zabraną.

Dnia 12. Lipca.

Słychać, iż na propozycye zgody z strony Rosji między naszą Rzeplą i Anglią, posłał rząd nasz rosflyyskiemu dworowi nowe propozycye.

Dwor pruski interessuje się, iak mówią, bardzo o przywroceniu wołney żeglugi na Elbie, i domaga się, ażeby nasze woyska ustąpiły z Kuxhawen, ponieważ przez blokadę Elby cały handel w tamtych okolicach ustaie.

Policya wydała już rozporządzenie względem obchodu święta 14 Lipca. Poprzedniczego dnia będzie bezpłatny teatr, w sam 14 Lipca Tuillery i wszystkie publiczne budynki, równie iak domy obywatelskie będą oświecone. Woyska będą utrzymywały porządek na elizeyskich polach i innych miejscach. Ministeryum wewnętrzne oznaymiło tylko, iż uroczystość 14 Lipca będzie stosownie do przepisow obchodzona.

Departament Wandy uchwalił także sumę na wybudowanie liniowego okrętu pod

nazwiskiem Wandy. Departament Calvados daie 900,000 fr. Biorąc razem, francuzkie departamenta uchwały iuz kilka mill. na wylądowanie do Anglii.

W Nancie Ob. Sawary uzbraia 3 korsarskie okręty każdy o 20 armatach.

Budowanie płaskich statkow na Sekwanie idzie sporo.

Dziennik Publicysta czyni następujące uwagi o nienawiści między narodami, i oraz o przywroceniu na zawsze pokoiu:

Dla czegoż to narody wzajemnie się nienawidzą, i dla czego żaden narod nie pokochał nigdy drugiego narodu? czyliż to rodzajem ludzkim, a szczególnie korporacyami iego władają bardziey nienawiść, zazdrość, niż miłość i ludzkość? Alboż to człowiek w powszechności iest złośliwszym iak dobrym, próźniejszym iak czutym? Tak iest; lęka się mocno: iż to tak iest podobno. Nie słyszemy iednak, ażeby Lapony, Samoiedy, z nienawiścią patrzeli na inne narody, żeby im czego zazdrościli, i żeby z swemi sąsiadami toczyli wojny przez miłość własną, zawiść lub ducha echiwości.

Rozbierzmy krotko, iakie to w starożytności i późniey były narody, wstawione przez nienawiść narodową. Pierwsze z tego względu trzymają miejsce, żydzi i Filistyny, Rzymianie i Kartagińczycy, Anglicy i Francuzi. Pierwsi walczyli o ziemię, drudzy o handel, ostatni zaś łączą wszystkie rodzaje współ-ubiegania się o panowanie, kunszta, i zasmakowanie we wszystkich życia słodyczach. I tak od czasu, w którym mamy akademie, romanse, rytmy bohaterkie, opery i mody, nienawiści narodowe nabrały nowego stopnia natężenia; co nie przynosi bynajmniey chwały oświeceniu i wydoskonaleniu cywilizacyi. Jako! alhoż to panowanie moralności miałoby upadać w miarę wzrastającego

zbytku i dowcipu? Bydź to może. Trzeba bowiem bydź prostego ducha, aby bydź dobrym, umiarkowanym w gustach i chuciach, aby bydź sprawiedliwym. Szukaymy więc w filozofii lekarstwa przeciw owem zawiściom narodowym, tak często uzbraiającym narody jedne przeciw drugim. Zdaie mi się, że Sokrates, Plato i siedmiu mędrcom Grecyi, kochali wszystkich ludzi; czemuż nie odnowić ich szkoły, czemuż w giełdzie Londyńskiej, w gabinetach rządow i w akademiach, nie uczynić panującymi prawidła ich? — Powiedzą mi, że to śródek nie dobry? Począwszy bowiem od Marka Aureliusza, i obydwóch Antoninow, filozofowie nigdy do rządu żadnego nie mieli wpływu, ani nawet za rządu Robespiera. — Nie maxymami to, ale interessem powoduie się ludźmi, psuie się ich lub poprawia. O! gdyby można wynaleść interes przekonywający, iż należy bydź sprawiedliwym i dobrym; gdyby to było drogą pewną do powodzeń w Anglii i we Francyi, zgastyby zawiści narodowe, a przynajmniej osłabiłyby się prętko i pokoy nastąpiły bez medycacyi.

Trudnić się tem nieustannie powinnyby pisarze pism publicznych. Nie mogąc dowodzić wojskiem, ani negocyować traktaty, pragną jednak zaciekać się bez końca w polityce? Niech siłą swe rozumy na wynalezienie polityki lubey, mądrey i do zgody wiodącej: niech dowiodą iak wielkie ma podobieństwo do febry żółtey. Gdyby Anglikow uleczyć mogli, my, którzy ich nie nawidziemy jedynie przez wzajemność, w krotce byśmy się zgodzili; idzie oto tylko, aby porachować wszystko w czterech częściach świata, cokolwiek jest do kupienia, albo do sprzedania, zostawić z tego Anglikom część dostarczającą na zapłacenie ich długu, resztę niech by ustąpili nam i innym narodem Europy. Możnaby się

umówić także w tymże sposobie, względem korzyści i zaszczytu wynikającego z kunsztow i nauk. Określonyby granice wpływu akademii królewskiej i instytutu narodowego, a zatem zyskalibyśmy wieczny pokoy wedle planu Xiędza de S. Pierre, od chwili, w której wszelki ustąby powód do sporow narodowych.

Z Rzymu d. 27. Czerwca.

Jenerał francuzki Gouvion St. Cyr wiechał stąd przedwczoray za armią obserwacyyną. Jedna część tey armii przybyła już na miejsce swego przeznaczenia, do królestwa neapolitańskiego.

Ostatnie woyska tey armii przechodziły dnia 22 przez Pezaro. Cała ta armia w swym przechodzie przez państwo kościelne naysciślejszą zachowywała karność. Wielu żołnierzy w Lorecie nakupiło sobie świętości.

Przed kilku dniami statek angielski od francuzkiego korsarza ścigany, rozumiał że się schroni w porcie Anzo przy Fiumicino, ale nieprzyjaciel gonił go aż do tego portu i tam go zabrał. Podano już w tey mierze przełożenie do ministra francuzkiego tu przytomnego, i spodziewają się, że to pomysłny weźmie skutek.

Jego Świątobliwość nałożył nadzwyczajny podatek mający bydź w 15tu dniach złożonym, który obrocony będzie na nowe uzbrojenia, w celu zabezpieczenia naszych brzegow i żeglugi od rozbojnikow morskich.

Z Bruxelli d. 14. Lipca.

Z Lill polechał pierwszy konsul do Nieuport, gdzie z jenerałem Belliard, który dawniej w Kairze kommanderował, oglądał brzeg, twierdzą i t. d. Z Nieuport polechał do Ostendy i wszędzie daie rozkazy do iak najspospieszniejszego budowania płaskich statkow. Z ministrem marynarki częste miewa naradzenia. Po obaczeniu portu i sluz przy Ostendzie uda się pierwszy konsul dziś w wieczór do Gandawy, a z Breskens popłynie do Flesingi. Angielskie okręty pomnożyły się znacznie pod naszymi brzegami w czacie podróży pierwszego konsula.

Z Włoch d. 2. Lipca.

Admirał Nelson przybył z flotą przed Malte, a w kilka dni potem poczynił rozporządzenia dla przecięcia wszelkiej komunikacji między Sycylią i Neapolem, tudzież dla stania się panem obu kanałów, przez które do adryatyckiego morza i na Archipelag płynąc potrzeba. Pisał on do Króla Neapolitańskiego list z oświadczeniem, iż ma rozkaz od swego dworu traktowania po nieprzyjacielsku Neapolu i Sycylii, jeżeli Francuzi w ten kraj wnikną. Znajwiększą niechęcią będzie to piękne miasto bombardował; lecz konieczność aby się nie dostało w ręce nieprzyjacielowi przymusi go do tego. Żądanie nieukończenie, jeżeli będzie przymuszony toczyć wojnę z Monarchą, który go dobrodziejstwami i grzecznością obsypał; lecz potrzeba musi ustąpić jego osobistej wdzięczności.

Z Hagi d. 16. Lipca.

D. 12 t. m. przybył pierwszy konsul przy buku armat do Flesingi. Jak tylko wysiadł na ląd płynąc z Breskens, wsiadł zaraz na konia, obiecał wszystkie na koło miasta baterye, magazyny, warsztaty i t. d. Potem rozmawiał przez dwie godziny z ambasadorem Semonwillem w swoim gabinecie. Dawał różnym deputacyom audyencye, a osobliwie kupieckiej, potem udał się w 6 konnym powozie przy zastanie bawarskiej jazdy i oddziału konsularnej gwardyi do Middelburga. Tam odprawił rewiją nad wojskiem i zbrojeniem obywatelami; a zabawiwszy z pół godziny przy nieustannym dzwonieniu, powrócił do Flesingi, gdzie wsiadł na statek, na którym nawet iadł obiad, i popłynął do Breskens. Krotko tedy zabawił w Flesingdzie. Z Breskens uda się do Bruxelli, gdzie już zapewne być musi, i tam potwierdzi naszą przymierzną umowę, do której także Włoska Rzplta przystąpiła.

Onegday powrócił tu już ambassador Semonville z generałem Wiktorem z Flesingi.

Podany od dyrektoryatu projekt nowego poboru od posiadłości po 2 od sta, został od ciała prawodawczego odrzucony. Inny ma być podany projekt podatku.

Z Fryburga d. 7. Lipca.

D. 4t. m. otworzony tu został uroczyste pierwszy konstytucyjny sejm helwecki przez landmana, w przytomności generała Ney i wielu innych znakomych cudzoziemców, ministrów hiszpańskiego i Rzpłtey włoskiej, hrabiego Panina &c. Większość tego zgromadzenia zdaje się być złożona z przyjaciół i stronników dawnego porządku rzeczy; z tem wszystkim widzimy tam kilku mężów, którzy posiadali pierwsze urzędy w czasie rewolucyi i znaydowali się na czele republikanckiej strony, iak n.p. Usteri, Zimmermann, (Secretan, Miller Friedberg, Morell i t. d.

Landman zagał to zgromadzenie mową, w której zdał sprawę z swej administracyi, odmalował polityczne położenie Szwaycaryi, uwielbił dobroczynność pośrednictwa pierwszego konsula, dał niektóre rady swem współobywatelom zmierzające do przyszłego dobra oyczyzny, i zakończył złożeniem swej władzy w ręce seymu. Mowa ta prawdziwie patriotyczna i wymowna była słuchana z największą uwagą. — Po nim zabrał głos generał Ney, wystawiając część zdarzeń, które nas za dobroczynnem wstawieniem się Francyi, przyprowadziły do dzisiejszego stanu szczęśliwości. Złożywszy pierwszemu konsulowi i landmanowi winne wszystkich serc pochwały, ofiarował Szwaycaryi z strony Francyi te same korzyści, iakich dawniej doznawała, to jest: przymierze zaczepne, wojskową kapitulacyą, traktat handlowy i t. d. — Potem ciągniono losy, iakim porządkiem kantony będą zasiadać na tym pierwszym zgromadzeniu.

madzeniu. Gdy deputowani zafiedli swe mieysca, mowili kolejno. Po mowie ostatniego deputowanego, prezydujący landmann, wyraził w głosie swoim do jenerała Ney, wdzięczność całego narodu za uczynione w mowie jego w imieniu pierwszego konsula życzliwości wyrazy, i polecił Szwajcaryą dalszym względem wspaiątego pośrednika. Jenerał odpowiedział mu w grzecznych wyrazach. W pół do pierwszey zakończono posiedzenie, i cały orszak odprowadził landmana przy muzyce i wystrzałach z armat do jego mieszkania. — Nazajutrz zgromadził się seym dla obrania kanclerza i pisarza. P. Mousson obrany został kanclerzem, a Gady pisarzem. Wybor ten wszystkim się podoba. Porządek zafadania kantonow naywięcey zabrał czasu, aż przecie ugodzono się, iż zafiedą porządkiem przystępowania do ligi helweckiey, wyiawszy dyrektoryalny kanton, który podług konstytucyi zawsze ma pierwsze mieysce.

Rozmaite Wiadomości.

Figi przyczyniły się do zguby Kartaginy. Widząc starszy Katon, że kartaginska wojna wiele bardzo Rzymian sprzątała, użył dla zapobieżenia temu następującego firtelu. Pewnego dnia przychodząc na radę, przyniósł z sobą koszyk fig, ktore mu z okolic Kartaginy przysłano. Widzicie, rzecze do Rzymian, że te figi są piękne i świeże; skądże umniemacie być mogą? Zgadywano, iż z okolic Rzymu. Nie, mowi daley Katon, wczoray odebrałem ie z Kartagi. Patrzaycieź, iak więc bezpiecznemi iestęsmay, mając tak blisko nieprzyjaciela? Te krotkie wyrazy sprawiły, iż natychmiast postanowiono obledź Kartagę i zniszczyć ią aż do imienia. Kato przyczynił się przez to i do upadku Rzymu, co Scypio Nasika mądrze przepowiedział, mowiąc: „Jak skoro Rzym nie będzie żadnych miał nie-

przyjaciół do zatrudnienia swey ognistey młodzięzy, tedy sam się zgubi.„, Jakoż stało się to wczasie; otoż wielka prawda: że odwaga bez przeciwnika miękczcie!

Pierwszy pomnik w nowym świecie. Dotąd piękne kunszta zdawały się być wyłączną własnością dawnego świata, ale z ukontentowaniem widziemy ie i w nowym powstające świecie. W przeszłym roku odlano w Meksyku w półudniowey Ameryce bronzową statugę terażnieyszego Króla Hiszpańskiego; Pomnik ten pierwszy w owym półokregu iest kolossalney wielkości; koń i iędziec mają przeszło 16 stop francuzkich wysokości. Jest to dzieło Emanuela Tolska, snycerza i archidekta, człotka wielu akademiiow i dyrektora snycerskiey akademii w Meksyku. Ta sztuka iest pierwszą jego robotą z bronzu. Bywszy wice Król Meksyku, margr. Branciforte, któremu Meksyk wiele dobrego winien, kazał tę statugę swoim kosztem wystawić, i mieszkańcy patrzą z ukontentowaniem na pomnik swego monarchy.

Myśli. Wielkie gieniusze tworzą wielkie dzieła; słabe umysły onich marzą; lekkliwi ich szukaia, a męże odważne wykonywaią.

Miłość oyczyzny iest namiętnością, oznaczaiącą zawsze piękną duszę; cnoty słužia iey za pokarm; oprze się nawet nayniebezpiecznieyszemu wpływowi występkow; lecz interes i ambicya pożeraia ią aż do szczątku.

Zasługa iest prawdziwą drogą do chwaiły; ale że nie iest tak łatwą i krotką, dla tego rzadko kto się nią udaię. Intryga, przypodobanie, kabały, protekcyę, skryte ścieszki, a nawet sam przypadek, stawiaia na niey wielu ludzi, którym pierwsza droga wcale nie była znana.

Jeżeli człowiek z gieniuszem uczyni iakie odkrycie, wnet bogacz przemozny nadaie mu swoje imię: prawdziwy autor w krotce iest zapomniany, a przyszłe wieki uświecaia niesprawiedliwość. Takim sposobem Wespucyusz Ameryk nadał imię części świata odkrytey przez Krzysztofa Kolomba.

GAZETY KRAKOWSKIEY

W NIEDZIELĘ DNIA 31. LIPCA. 1803.

*O Zamianie Niderlandow morzem zalanych
na kraj zamieszkały.*

Samo nazwisko Niderlandow (nizkiego kraju) okazuje, że ten kawał ziemi niżey leży od innych otaczających go krajow, i w rzeczy samey przeryniającego rzeki, które w morze wpadają przykładały się powoli do jego podwyższenia. Tak iak różnem odnogom Nilu przypisują w Egipcie stworzenie Deltę, tak podobnie Ren, corka jego Wala, rzeki Moza, Skalda, i inne małe rzeczki za pomocą wylewów morza dały iestestwo Niderlandom.

Od wiekow osadzają wody piasek na tym zalanym w początku całkowicie kraju, potem morze niosło nań przy gwałtownych północnych i zachodnich wiatrach swój muł. Z tey przyczyny nie znajdzie w Hollandyi nigdzie twardey, ale tylko lekką ziemię, a kopiąc znajdziemy wszędzie nie zaprzeczone ślady podobnego urobienia się Niderlandow. Dosyc podoba od morskiego brzegu n.p. w Flandryi, znajdziemy pod pokrywą ręką ludzką przysposobioney przez gnoie, zgniliznę owocow, drzew i t. d. i po części przynuła morski rodzajney ziemi, lity piasek, a pod tym znów dobrą ziemię, tak iż oczewiście widać, iż wody podwyższyły ten kraj na przemiany piaskiem i mułem.

W całych Niderlandach nie masz ani skał, ani gor; samo morze zrobiło sobie granice, które tylko w naywiększym rozhukaniu przepięcie. Jego igrające bałwany urobiły Duny czyli zamiecia, które zastaniają kraj przeciw jego wylewom, zaczawszy od Kale aż do Texlu, gdzie nawet w niektórych miejscach

niższy iest grunt od powierzchni morza. Ale gdy gwałtowne północne i północo zachodnie wiatry wzruszą morze, tedy w jednym momencie zniszczy znów to wszystko, co przez wieki za pomocą pobliskich rzek urobiło. Jeszcze za czasow Rzymian odnoga morska (Südsee) od Amsterdamu aż do Texlu była stałym lądem. Później rozhukane morze poszarpało Duny czyli zamiecia, które od północnego brzegu Fryslandyi aż do okolic Texlu się wznosiły, i zalało cały kraj przy nadzwyczajnym przyptywie, który wstrzymał ściek Renu i wody jego się z nim złączyły. Od tego czasu, osobliwie zaś od niepodległości tego kraju, starano się rozszarpać przez zalew grunt z resztą lądu potączyć. Toż samo stało się między Greningen i wschodnią Fryslandyą. Takim samem zalewem urobiła się odnoga Dollar; później iednak porobiono tamy i kawał mułu uprawiono.

Ile w niektórych miejscach starano się urywać morzu ziemi, tyle to mściło się znów w innych. Harlemskie np. morze coraz bardziej się szerzy i grozi przerwaniem zamiecia między Leydą i Harlem, i zrobieniem północney Hollandyi zupełną wyspą.

Prowincye Fryslandyja, Zelandya, Hollandya i Greninga naybardziej są wystawione na rozhukanie morza i rozlew rzek. Rachowano, iż utrzymywanie ogromnych tam, które rząd z tego powodu wystawić musiał, tyle nierownie kosztuje kraj, iak utrzymanie 40,000 woyska. Koszt ten nie będzie się zapewne przesadzonym zdawał, kiedy zważemy, że groble iedney prowincyi Zelandyi zupełnie 40 mil. mają długości, a tak są szeroko-

kie, że się wygodnie dwa powozy minąć mogą. Pomimo to, prowincye które takowych tam potrzebują, podpadają niebezpieczeństwu nie tylko od morza, które przy wzruszeniu grozi zerwaniem tam i zalewem, ale i od rzek: najprzód, iż koryto tych rzek podnosi się zawsze przez namul, a zatem biją na tamy; potwore lody zatykają się często i cała moc wody obraca się na tamy. W roku 1638 zatkał się lod na Isselli, woda przerwała tamę i w momencie cała prowincya Hollandya stanęła pod wodą.

Woda, w iedney tylko Rzpltey hollenderskiej w użytecznych sztucznych kanałach, płynie między tak wysokimi dwiema prostopadłemi wałami, iż za przerznięciem iednego zalałaby całą stronę kraiu. Nazywam ich dla tego sztucznemi, że woda w nich płynie wyżej nad poziom kraiu, gdy przeciwnie w zwyczajnych kanałach zawsze niżej idzie.

Te kanały są tak szerokie, że dwa pocztowe statki mogą się wygodnie z sobą minąć. Zamiarem tych kanałów nie jest poczta,

ale raczey osuszenie i upłodnienie ziemi. Łąki, ogrody i pola poprzerzynane są wielu rowami, któremi woda ścieka do większych, a te prowadzą ją znowu do sztucznych kanałów. Aże te wyżej płyną od pierwszych, zacznę woda wietrzniemi machinami przerzucana jest przez groble do nich, a te podają ją albo sluzami, albo znowu machinami do rzek.

Zalewy które takowych wodociągów tu potrzebują, dzieją się zazwyczaj w wiesieni, częścią przez wylewy rzek, częścią przez uflawiczne deszcze i grube mgły, które częstsze, niżeli gdzie indziej bywają. Całe okolice są pod ow czas pod wodą podobne do morza, z pod których gdzie niegdzie widać domy, drzewa, młyny &c. Te zalewy zamieniają się wnet w lod i trwają aż do Marca. Machiny zaczeniają na ow czas pracować i wodę do kanałów wyrzucać. Lecz żeby woda wyrzucana razem do kanałów nie zrobiła większego ieszcze nad pierwsze złego, musiał rząd zakazać, aby wszystkich razem nie puszczano.

D O N I E S I E N I A.

W Drukarni Jana Maja w Krakowie wyszła z druku (za ugodzeniem się z Autorem) dowcipna i pięknem wierszem napisana komedya, pod tytułem:

Bigos Hultajski czyli Szkoła Trzpiotow. We dwóch Aktach oryginalnie wierszem napisana przez Jana Drozdowskiego. — Kosztuie zł. pol. 3 in 8vo. majori.

Ktoby sobie życzył tej Xiążki na prowincyi, równie iak i *Henryady Woltera* niedawno z druku wyszłej, może się przez najbliższy siebie Pocztamt do JP. Mążeńskiego w tutejszym Oberpocztamcie udać.

Magistrat Miasta cyrkularnego Końskich niniejszym Edyktem powszechnie obwieszcza, ponieważ na dniu 13 b. m. sprzedaż kamienicy mieszczanina tutejszego Andrzeia Radygę, przez publiczną licytacyą w drodze exekucyi skuteczną nie została, przeto do sprzedaży teyże wzwyż wyrażoney kamienicy nowy termin to jest dzień 12 Sierpnia godzina 10 z rana wyznacza się; zacznę mający chęć kupienia, mają wzwyż wyrażonego dnia i godziny na Ratuszu tutejszym stanąć, i kondycye w tutejszey registraturze znajdujące się przyrzeć lub opisu tychże żądać. W Końskich 14 Julii 1803.

Jan Zaborowski, burmistrz.

C. K. sądy szlacheckie Lubelskie Galicyi zachodniey oznaymują tym Edyktem Urodzonemu Felixowi Lubienskiemu synowi i Józefie z Ogińskich Łopaczyńskiej, że kurator masy kredalney Michała Ogińskiego adwokat Dederko w sprawie przez Petronellę Okorską przeciwko sobie o 3000 cer. zł. i porękoyami 1000 czer. zł. z przynależnościami wniesionej, żałobę na wzajem przeciwko nim podał i pomocy sądowej dopraszał się.

Gdy zaś sądy te dla ich niewiadomego mieszkania im tutejszego adwokata Ur. Moraczewskiego iako zastępcę z ich szkodą i ich kosztem postanowiły, z którym proces rozpoczęty podług przepisanego dla Galicyi zachodniey sądowego prawa rozpocznie się i ukończony zostanie; przeto oni niniejszym Edyktem napominają się, ażeby w ciągu 90 dni deklarowali się, czyli sprawę tę sami czyli wspólnie z adwokatem Dederko, czyli też przez niego samego będą chcieli popierać, i wyznaczonemu sobie obrońcy dowody iakie mają przestali, albo innego patrona obrali, tego sądom wymienili i zgoła to z prawa czynili co do obrony swej sprawy

za najsukuteczniejsze osadzają; gdyby tego nieyuczynili i jeżeli sprawę swoją zaniedbają szko-
dę z tąd wyniknąć mogącą sami sobie przypisać będą winni. W Lublinie dnia 10 Maia 1803.

*Golaśzewski.
Friedenthal.
Münch. &*

*Z Rady C. K. Sądow Szla: Lubel. Galicy Zachodney.
Klimaszewski.*

Wiadomo się czyni, że 8 Sierpnia t. r. Propinacya miasta Ryczywoła na trzy lata od 1 Listopada 1803 do 1 Listopada 1806 fiskalnie 260 ryń. szacowana w Ryczywole przez licytacyą w dzierżawę puszczonea będzie. Zaczem chcący ją dzierżawić staną dnia wzmiankowanego o 10 godzinie przed południem na ratuszu ryczywolskim, i zaliągną wiadomości o warunkach arendownych. Dan w Radomiu 2 Lipca 1803.

Mandorf, starosta cyrkularny.

Do wiadomości podaie się, że 8 Sierpnia t. r. Propinacya miasta Skaryszowa na trzy lata od 1 Listopada 1803 do 1 Listopada 1806 w Skaryszewie 1747 ryń. 45 kr. fiskalnie szacowana naywięcey offerującemu w dzierżawę puszczonea będzie. Zaczem ochotę dzierżawienia mający dnia wzmiankowanego o 10 godzinie przed południem na ratuszu skarżyszowskim stanąwszy, dowiedzą się o reszcie warunkow arendownych. Dan w Radomiu 2 Lipca 1803.

Mandorf, starosta cyrkularny.

Do powszechney podaie się wiadomości, że wponiedziałek 8 Sierpnia b. r. zrana o 9tey godzinie w C. K. Reżistraturze gubernialney przewiezienie aktow instancyi i urzędow zachodnio-galicyjskich z Krakowa do Lwowa przez licytacyą tym sposobem wypuszczone będzie, iż licytant poddawszy się niżej wyrażonym warunkom, i przytawszy na frakt naymniejszy, tenże transport wszel ko po nastąpionym dopiero potwierdzeniu wyższym obeymie; warunki zaś arendowne są takie:

Po isze Ten, co przy licytacyi od cetnara naymniey żądać będzie dostanie nietylko teraz około 1081 cetnarow, ażeby ich przewiozł do Lwowa, lecz i późniey pierwszym będzie do transportu aktow, pieniędzy, ruchomości, i t. d. ile związek mającego z połączeniem obydwu guberniow, które 1go Listopada skutecznieć się powinno. Dołożyć tu iednak wypada, że o powyżey wyrażoney wadze aktow 1081 cetnarow wynoszący ani w całej ilości ani w następującym rozkładzie zorzeczyć nie można, że więc kontrahent rozmyślić się musi, aby według okoliżności mniejszy lub większy ciężar obiał do przewiezienia, i w pierwszym przypadku niedostarczeniem podwod niewymawiał się, w drugim zaś nadgrody nie żadał.

Kontrahent musi te akta w następujących ilościach i terminach przewieść:

a) Buhalteryi rządowey 363 cetn.	e) C. K. Gubernium 61 cent.
1go Września t. r.	12 Października t. r.
b) C. K. Gubernium kraio. 304 cetn.	f) C. K. Gubernium i taxalnego u-
20go Września t. r.	rzędu jeneralnego 41 cent.
c) Taxalnego urzędu jeneralnego 20 cent.	15go lub 18go Października t. r.
24go Września t. r.	g) Buhalteryi rządowey 250 cent.
d) C. K. skarbu głównego wypła-	16go Września t. r.
czającego z pieniędzmi, których	h) Dyrekcyi kraiow budowniczey 6 cent.
waga dopiero przy transporcie	1go Listopada t. r.
oznaczoną być może 36 cent.	
9go Października t. r.	

Z pomiędzy tych transportow gubernialny 12go Października w 61 cetnarow odchódzący w dni 7, a ostatni gubernialny 15 lub 18go Października w 41 cetnarow wyprawić się mający w dni 6 i buhalteryczny na 16go Października w 250 cet. przeznaczony także w dni 7 we Lwowie stanąć powinien.

Cena fiskalna od transportow w 6 i 7 dni we Lwowie stanąć muszących po 6 ryń. od cetnara, a od reszty po 5 ryń. od cetnara postanowiona została, i na licytacyi zniżoną będzie.

Po 2gie Dla każdego transporti prowadzić mającego urzędnika, których liczba późniey wyznaczona będzie, powinien kontrahent wystawić kryty powoz parokonnny, od którego cena fiskalna licytacyą zniżyć się mająca 50 ryń. Z Krakowa do Lwowa wynosi.

Po 3cie Mytowe i Mostowe kontrahent z traktu zalicytowanego sam zaśląpi.

Po 4te Kontrahentowi skrzynie odważone, dobrze opatrzone z aktami przy każdym transporcie na dzień przed ruszeniem oddane będą, po którym to oddania staranie mieć i w odpowiedzi być powinien, ażeby skrzynie bez naruszenia we Lwowie stanęły; i od zamknięcia na drodze o chronione były.

Po 5te Każdy licytujący przed rozpoczęciem licytacji powinien do rąk wypuszczającej kommissji złożyć 600 ryń. na zakład, które temu, co naytanszy frakt ofiarował, na kaucyją zatrzymane, innym zaś natychmiast powrocone będą.

Po 6te Połowa fraktu kontrahentowi od każdego transportu zaraz tu na miejscu, a druga we Lwowie wypłacona będzie.

Po 7me Złożona kaucya zaraz mu będzie we Lwowie wydana, skoro z ostatnim transportem tamże stanie, i wszystko bez szkody na terminach wyżej postanowionych odda.

Po 8me Względem porządku w iechaniu zachować się mającego, tudzież ostrożności, które z podwodami na drodze, i na noclegach mieć należy, powinien kontrahent stosować się do zarządzeń urzędnika transport prowadzącego.

Po 9te Żądne go procesu, któryby z tego kontraktu fraktowego wyniknął, kontrahent w sądzie zwyczajnym rozpocząć nie może, lecz obowiązać się musi, że o iakiemkolwiek pretenzysie w C. K. Gubernium krajowym czynić, a nie kontentując się rozsądem gubernialnym szczególnie tylko do naywyższej instancji zadworney skarbowey rekurować będzie.

Nakoniec Po 10te obowiązek kontrahenta zacznie się od tego czasu skoro tylko akt licytacyyny jako naylepszy proponent podpisze, a obowiązek skarbu naywyższego od potwierdzenia kontraktu przez J. W. Gubernatora krajowego de Urmerniego, lub zastępcę jego. Dan w Krakowie d. 19go Lipca 1803.

de Widmann.

Przez Magistrat C. K. Głównego Miasta Krakowa niniejszym publicznie oznajmuję się, że niektóre Krakowskie mieyskie realności sposobem publiczney na dniu 8 Sierpnia r. b. o godzinie 9 rano w nowym ratuszu mającey być przedsięwziętey licytacji, naywięcey dającym z warunkami następującymi sprzedane zostaną

1. Realności mające byćz, Ratusz kleparski w Kleparzu i przy nim stojący drewniany mieyski Dom. — 2. Cena fiskalna Ratusza jest 606 ryń. 28 kr.; zaś Domu owego przy nim sytuowanego ryń. 60 kr. 58½, naywięcey przeto dający kupicielem zostanie. — 3. Każdy kupna życzący sobie powinien jest 10tą część ceny fiskalney jako Vadium przed licytacyą kommissji złożyć. — 4. Kupiciel obowiązany jest resztującą kupna cenę po wytrąceniu Vadiu w dniach 14 po nadeszłym wysokiem potwierdzeniu tey sprzedaży do kassy mieyskiej złożyć. — 5. Gdyby wszelako teuz kupiciel po ukończonym akcie licytacji od kupna odstąpił, albowi też jedney z tych w tym kupnie wyznaczonych kondycyi dostatecznie niedoetnił, złożone Vadium utraci, i wszelką szkodę, która z powtorney licytacji wyniknie sam podęymie. — 6. Obydwie te Realności z tym warunkiem sprzedane zostaną, że kupiciel powinien będzie na tym placu po złożeniu wprzody i potwierdzeniu planu budowniczego Budowle zamieszkała z twardego materiału w dwóch rokach wystawić, albo gdyby się żaden takowy kupiciel nieznaaydował tylko materiały z tym obowiązkiem kupić, że on powinien będzie te Realności zburzyć, a puścić pozostałe mieysca i place na swoje własne koszta z rumu i tym podobnego materiału naydaley w połowie roku iednego wyczyścić. — 7. Magistrat o to starać się będzie, ażeby arendatorowie i najemnicy tych realności zaraz po ukończoney licytacji ztamąd wprowadzili się. — 8. Kupno to ma ważność swoją z strony kupiciela zaraz poukończeniu prookuley licytacji, zaś ze strony Magistratu w ow czas dopiero mieć będzie, gdy toż od wysokiey krajowey Zwierzchności potwierdzone zostanie. — Wszyscy zاتم kupna życzący sobie mają się na dniu i mieyscu wyżej rzezonym zaydować.

Gollmayer.

Rangsten.

Schindler.

Z Rady Magistratu C. K. Miasta Stołecz: Krakowa.

Dnia 19. Lipca 1803.

Plinta.